

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 81/2011-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť I. K., B., ktorou namieta porušenie čl. 1 a čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/10/2009 a jeho výzvou z 23. októbra 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2011 doručená sťažnosť I. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 1 a čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu

Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/10/2009 a jeho výzvou z 23. októbra 2010.

Vo svojej sťažnosti označil za porušovateľa svojich základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru okresný súd, ktorý ho 23. októbra 2010 vyzval, aby mu „*preukázal zostatok disponibilných finančných prostriedkov na svojich účtoch a tiež, aby... presne špecifikoval na aký účel... využil svoje finančné prostriedky, ktoré... získal na základe rozhodnutí ESELP v Štrasburgu...*“, pre účely rozhodnutia o jeho žiadosti na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Následne sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie, v ktorom predmetnú výzvu označil „*za nezákonnú, nekompetentnú, svojvoľnú a... provokačnú...*“, pričom podanie aj náležitým spôsobom odôvodnil, napriek tomu nedostal žiadnu odpoveď.

Z toho dôvodu sa s touto vecou 11. januára 2011 „*obrátil na Úrad pre ochranu osobných údajov SR do B., kde na moje veľké a neprijemné prekvapenie som s tým vôbec nepochodil, takže som nútený napísať tuto moju ďalšiu ústavnú sťažnosť...*“.

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že v jeho sťažnosti označené „*základné a ľudské práva garantované nielen našou Ústavou a Dohovorom porušené boli... to, čo sa tu prihodilo v mojom prípade skutočne znižuje moju ľudskú dôstojnosť...*“.

Na základe týchto skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... *základné a ľudské práva I. K. podľa čl. 19 Ústavy SR v spojení s čl. 46 a v kontexte s jej čl. 1 a 12, ako aj čl. 8 a 3 Dohovoru neoprávneným úradným vyžadovaním osobných údajov od neho zo strany Okresného súdu v Bardejove pri šetrení jeho pomerov pre účely oslobodenia od súdnych poplatkov v právnej veci vedenej u tohto súdu pod č. k. 5 C 10/09 - jeho súdnou výzvou, zo dňa 23. X. 2010 porušené boli.*

... priznáva I.K. spravodlivé finančné zadostučinenie vo výške 33 tis. € (slovom tridsaťtritisíc eur), ktoré je mu Okresný súd v Bardejove povinný uhradiť do 2-och mesiacov od právoplatnosti tohto ústavného nálezu.

Ukladá Okresnému súdu v Bardejove uhradiť aj vzniklé trovy tohto súdneho konania, a to do 15-tich dní od právoplatnosti tohto úst. nálezu.“

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 C/10/2009 je rozhodovanie o žalobe sťažovateľa, ktorou sa domáha vrátenia časti nájomného. Sťažovateľ podal návrh na začatie konania 26. januára 2009 proti Okresnému stavebnému bytovému družstvu v B. V predmetnom konaní podal sťažovateľ návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 29. apríla 2009 tak, že toto oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľovi nepriznal. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením z 28. októbra 2010 sp. zn. 17 Co/122/2010 tak, že zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Následne okresný súd pre účely rozhodnutia o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov vyzval sťažovateľa výzvou z 23. októbra 2010, aby preukázal svoje osobné, majetkové a zárobné pomery.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 19, čl. 46 ods. 1 a porušenie čl. 1 a 12 ústavy a porušenie práv podľa čl. 3 a čl. 8 dohovoru, ktoré mal spôsobiť okresný súd výzvou z 23. októbra 2010, ktorou sťažovateľa vyzval, aby preukázal svoje pomery pre účely rozhodnutia o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Jednou zo zákonom ustanovených podmienok uplatnenia základného práva na súdnu ochranu podľa § 5 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch

a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) je povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh. K prekážkam brániacim uskutočneniu niektorých súdnych konaní a vydaniu vecného rozhodnutia patrí aj nesplnenie si povinnosti navrhovateľa zaplatiť súdny poplatok v prípadoch, keď zákon túto povinnosť navrhovateľovi ustanovuje (§ 10 zákona o súdnych poplatkoch).

Výnimkou z pravidla ustanoveného v § 5 zákona o súdnych poplatkoch je inštitút oslobodenia od súdnych poplatkov. Zákon o súdnych poplatkoch rozlišuje vecné a osobné oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 4 zákona o súdnych poplatkoch) a oslobodenie od súdnych poplatkov rozhodnutím súdu (§ 138 OSP). V § 138 OSP sú ustanovené podmienky, za splnenia ktorých môže súd celkom alebo sčasti priznať účastníkovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Jednou z podmienok oslobodenia od súdnych poplatkov je skutočnosť, že takéto oslobodenie odôvodňujú pomery účastníka, ktorý o oslobodenie požiadal. Pomermi účastníka sa rozumejú celkové spoločenské a ekonomické podmienky, v ktorých účastník žije, t. j. jeho zárobkové možnosti, majetkové pomery, počet osôb, ktoré je účastník konania povinný zo zákona vyživovať, jeho odôvodnené potreby a výdavky, napr. súvisiace s bývaním, zdravotným stavom a pod. Na rozhodnutie o žiadosti účastníka o oslobodenie od súdnych poplatkov je súd povinný si zadovážiť dostatočný podklad, t. j. zistiť, či sú splnené všetky podmienky podľa § 138 OSP. Jednou z povinností súdu je preto aj skúmať, či pomery účastníka konania odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov. Pre účely zisťovania týchto skutočností súd môže vyzvať účastníka, aby preukázal výšku svojich príjmov, svoje majetkové pomery, výšku svojich odôvodnených výdavkov, počet vyživovaných osôb, prípadne môže požiadať iné štátne orgány o poskytnutie týchto informácií, alebo sám zistí potrebné skutočnosti, napr. z verejne prístupných registrov (kataster nehnuteľností a pod.). Účastník konania je povinný poskytnúť potrebnú súčinnosť (napr. § 101 ods. 1 OSP) a zároveň je povinný strpieť primerané a relevantné skúmanie svojich pomerov.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je

zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov nie je svojvoľný a teda arbitrárny, je v súlade s procesnoprávnymi predpismi (napr. § 138 a § 120 ods. 1 OSP); postup okresného súdu je primeraný a adekvátny účelu, ktorý sleduje (získanie podkladov na rozhodnutie o oslobodení sťažovateľa od súdnych poplatkov), aj keď ústavný súd pripúšťa, že výzva okresného súdu z 23. októbra 2010 doručená sťažovateľovi 1. decembra 2010 nie je formulovaná vhodným spôsobom. Toto pochybenie okresného súdu však podľa názoru ústavného súdu ale nemožno považovať za tak závažné, že by na jeho základe bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ani jeho základného práva podľa čl. 19 ústavy a práv podľa čl. 3 a 8 dohovoru.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ústavy a práv podľa čl. 3 a čl. 8 dohovoru ústavný súd navyše považuje za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosedné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 19 ústavy a práv podľa čl. 3 a čl. 8 dohovoru. (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Postup okresného súdu je v rozsahu zákona a ústavy, je v súlade so zákonom ustanoveným postupom, neporušuje žiaden z princíпов právneho štátu, preto nemožno vysloviť ani porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy; v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy by bolo možné jeho porušenie vysloviť len v spojení s vyslovením porušenia niektorého zo základných práv a slobôd.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 12 ústavy namietaným postupom okresného súdu ústavný súd uvádza, že ustanovenia čl. 12 ústavy kvalifikuje stabilizovaná judikatúra ústavného súdu ako všeobecné kritériá ochrany základných práv a slobôd, ktoré treba vykladať a chápať ako ústavnú direktívu adresovanú predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov a ktoré nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach. Ich aplikácia je možná iba v spojení s ochranou konkrétnych práv a slobôd uvedených v ústave. Ústavný súd nezistil, že by postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa podľa ústavy a práv podľa dohovoru. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by aspoň čiastočne opodstatňovali úvahy o možnom porušení čl. 12 ústavy (II. ÚS 132/02, IV. ÚS 150/03).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil takú príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom okresného súdu a sťažovateľom namietaným porušením čl. 1 a čl. 12 ústavy a porušením jeho základných práv podľa čl. 19 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv

podľa čl. 3 a čl. 8 dohovoru, ktorá by signalizovala, že k ich porušeniu reálne mohlo dôjsť, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2011